

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 45/2002 rd

Bankfullmäktiges lägesrapport 6.11.2002

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 november 2002 Bankfullmäktiges lägesrapport 6.11.2002 (B 15/2002 rd) till finansutskottet för behandling.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört
- bankfullmäktiges ordförande riksdagsman
Ilkka Kanerva.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Bankfullmäktige har i sin lägesrapport behandlat hållbar finanspolitik och tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten i euroområdet. Bankfullmäktige anser att stabilitets- och tillväxtpakten är viktig och nödvändig för att trygga tillräcklig stabilitet i offentliga finanser och trovärdigheten i den gemensamma penningpolitiken.

Finansutskottets tidigare ställningstaganden. Finansutskottet har behandlat frågor i anslutning till stabilitets- och tillväxtpakten bland annat i sina utlåtanden FiUU 23/2002 rd och FiUU 55/2002 rd. Utskottet har understrukt paktens betydelse och ansett att det är nödvändigt att riktlinjer och rekommendationer för tillväxt och stabilitet följs konsekvent i samtliga och framför allt stora medlemsländer. Utskottet ansåg också att det var motiverat med ett stabilitetsmål för samtliga medlemsstater enligt vilket avsik-

ten är att offentliga finanser senast 2004 skall vara i balans.

Finansutskottet har också konstaterat att nationella stabilitetsprogram är viktiga styrningsinstrument för den gemensamma finanspolitiken och att det är viktigt att varje land följer sitt eget stabilitetsprogram. Av denna anledning borde stabilitetsprogrammen behandlas på bredare bas i medlemsländerna. För Finland skulle detta innebära att statsrådets utredning med anledning av stabilitets- och tillväxtpakten skall lämnas till riksdagen i god tid för att riksdagen vid behov skall ha möjlighet att ta ställning till frågan innan Finlands svar sänds till EU.

Stabilitets- och tillväxtpaktens efterlevnad i euroområdet. Enligt stabilitets- och tillväxtpakten skall medlemsstaterna eftersträva det medelfristiga budgetmålet med offentliga finanser som är nära balans eller i överskott. Avsikten med rättsakten är att garantera att konjunktursvängningarna inte leder till en situation med risk för ett för

stort underskott. Samtidigt har man också försökt säkerställa att redan i ett tidigt skede förhindra att medlemsstaterna hamnar i finansieringssvårigheter och att förutsättningarna för de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt förstärks. Underskottet i offentliga finanser får inte vara större än tre procent av bnp.

Åtta länder i euroområdet nådde jämvikt i de offentliga finanserna fram till 2001. Tyskland, Frankrike, Italien och Portugal nådde däremot inte stabilitetsmålet. När det gäller Portugal har problemet också bestått i att det stora underskottet i de offentliga finanserna upptäcktes mycket sent och att det inte fanns beredskap för detta på EU-nivå.

Det ursprungliga målet var att alla länder i euroområdet skall uppnå jämvikt senast 2004. På grund av den svaga ekonomiska tillväxten antog dock finansministrarna i eurogruppen i oktober 2002 en ny strategi för konsolidering av underskottsländernas offentliga finanser. Enligt strategin förbinder underskottsländerna sig att från och med 2003 årligen få ned sina underskott med ett belopp som uppgår till minst en halv procent av bnp. Då skulle länderna kunna nå målet i stabilitets- och tillväxtpakten senast 2006. Frankrike har dock meddelat att landet förbinder sig till den nya strategin först fr.o.m. 2004.

Vid sidan av den långsamma ekonomiska utvecklingen har det varit speciellt problematiskt att saneringen av de offentliga finanserna inte har lyckats i underskottsländerna ens under högkonjunkturen. Enligt bankfullmäktiges rapport ökade däremot Tysklands, Frankrikes, Italiens och Portugals strukturella underskott under den senaste konjunkturtoppen.

Kommissionens meddelande om bättre samordning av finanspolitiken. Europeiska kommissionen har lagt fram ett meddelande om bättre samordning av finanspolitiken (E 140/2002 rd) som i stor utsträckning behandlar samma frågor som bankfullmäktiges rapport. I meddelandet har bl.a. redogjorts för orsakerna till problemen i genomförandet av stabilitetspakten och presenterats ett program i fyra punkter för att effektivise-

ra genomförandet av stabilitets- och tillväxtpakten.

Enligt kommissionens förslag behövs det utöver reglerna för de offentliga finanserna dessutom ett starkt politiskt engagemang, bättre bedömning av ekonomi- och finanspolitiken, effektivare korrigeringsmetoder samt bättre information och utnyttjande av offentlighet. Kommissionens avsikt är också att för medlemsstaterna presentera allmänna budgetpolitiska linjer som medlemsstaterna skall beakta när de utarbetar sina årliga budgetar. Avsikten är att programmet skall godkännas före Europeiska rådets möte i vår.

Utskottet anser att kommissionens riktlinjer är korrekta. Samtidigt som samordningen av budgetpolitiken skall förstärkas framhåller utskottet dock att trots de mål och begränsningar som EU ställer är finanspolitiken fortfarande nationell och står under den nationella politikens ansvar.

Stabilitets- och tillväxtpaktens betydelse och tillämpning. Utskottet omfattar bankfullmäktiges uppfattning och understryker stabilitets- och tillväxtpaktens betydelse. Stabilitets- och tillväxtpakten behövs för att trygga tillräcklig stabilitet i de offentliga finanserna och trovärdigheten i den gemensamma penningpolitiken. Det är därför viktigt för hela euroområdet att nationella avtal följs. Det att alla länder inte har följt åtagandena undergräver inte paktens mål att förhindra skuldsättning och att medlemsstaterna skall hamna i finansieringssvårigheter.

Utskottet finner det viktigt att nationella stabilitets- och tillväxtpakter har en tillräcklig marginal för den händelse att den verkliga ekonomiska utvecklingen blir sämre än vad som antagits. Det är också nödvändigt att avtalets tolkning och tillämpning är tillräckligt flexibel. Om balansen i ett lands offentliga finanser oväntat försämrats är det viktigt att det finns ett tillräckligt utrymme för nationell finanspolitik. En situation där en alltför stram stabilitets- och tillväxtpakt hindrar en rationell och ändamålsenlig ekonomisk politik är inte önskvärd för någon.

Användningen av flexibla mekanismer bör dock vara genomtänkt och komma i fråga i exceptionella och oväntade situationer. Huvudregeln skall vara att medlemsstaterna skapar det ekonomiska utrymme som behövs genom en sund finanspolitik, varvid också de automatiska stabilisatorerna kan vara flexibla.

Statistiken om offentliga finanser skall också förbättras och den skall vara snabbare tillgänglig. Övervakningen av finanspolitiken baserar sig i stor utsträckning på statistiska uppgifter varvid det är viktigt att de är uppdaterade och tillförlitliga.

Utskottet hänvisar ännu en gång till sitt utlåtande FiUU 55/2002 rd och understryker betydelsen av att de nationella parlamenten kopplas till beslutsprocessen om stabilitets- och tillväxt-

pakter. Såsom det heter i bankfullmäktiges rapport bör de nationella parlamenten och regeringarna föra en djupgående diskussion om de medelfristiga målen och det övriga innehållet i stabilitetsprogrammen. Det är viktigt med tanke på en bred politisk uppslutning.

Stabilitets- och tillväxtpakten har ännu inte prövats i en verkligt svår ekonomisk situation. För att pakten även då skall uppfylla målen är det allt som allt viktigt att effektivisera genomförandet och tillämpningen av pakten.

Förslag till beslut

Finansutskottet anför

att detta betänkande delges statsrådet och riksdagens bankfullmäktige.

Helsingfors den 7 februari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Olavi Ala-Nissilä /cent
Pirjo-Riitta Antvuori /saml
Seppo Kääriäinen /cent
Hanna Markkula-Kivisilta /saml
Tuija Nurmi /saml
Matti Saarinen /sd (delvis)
Sakari Smeds /kd

Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Ulla Juurola /sd
Kari Kantalainen /saml
Hannes Manninen /cent
Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko.